

Η υπέρβαση του θανάτου στη μοναχική ζωή (Μέρος 1ο)

/ [Πεμπτούσία](#)

Ένας Αββάς του Γεροντικού έλεγε: «Δεν είμαι μοναχός, αλλά είδα αληθινούς μοναχούς». Αύτη η φράση με βοηθεί και δικαιολογεί την παρουσία μου απόψε μεταξύ σας. Και από αυτά που είδα, θα προσπαθήσουμε να πούμε μερικές λέξεις για το τι είναι ένας ορθόδοξος μοναχός, και το τι βαθιά σχέση έχουμε όλοι με τη λειτουργική ζωή των μοναστηριών και τις προσωπικές εμπειρίες των άγιων ασκητών.

Ο Κύριος δεν ήλθε στον κόσμο για να καλυτερεύση απλώς τις συνθήκες της παρούσης ζωής, δεν ήλθε για να προτείνη κανένα οικονομικό η πολιτικό σύστημα, ούτε για να μας διδάξη καμιά μέθοδο ψυχοσωματικής ισορροπίας.

Ήλθε για να νικήση το θάνατο και να φέρη την αιώνια ζωή. «Ούτως ηγάπησεν ο Θεός τον κόσμο, ώστε τον υιόν αυτού τον μονογενή έδωκεν, ίνα πας ο πιστεύων εις αυτόν μη απόληται, αλλ' έχη ζωήν αιώνιον» (Ιωάν. 3, 16) Και αυτή η αιώνιος ζωή δεν είναι υπόσχεση για μεταϊστορική ευτυχία, δεν είναι μία απλή μεταθανάτια επιβίωση, ούτε μία παράταση ατέρμονη της παρούσης ζωής. Αιώνιος ζωή είναι η Χάρη που φωτίζει και νοηματίζει από σήμερα τα παρόντα και τα μέλλοντα, την ψυχή και το σώμα του ανθρώπου.

Οι εμφανίσεις του αναστημένου Χριστού στους μαθητές Του έχουν σαν σκοπό να τους δώσουν αυτή τη βεβαιότητα, ότι νικήθηκε ο θάνατος.

Ο Κύριος αναστήθηκε. «Θάνατος αυτού ουκέτι κυριεύει». Είναι τέλειος Θεός, και εισέρχεται και εξέρχεται κεκλεισμένων των θυρών. Είναι τέλειος άνθρωπος, που ψηλαφάται, εσθίει και πίνει όπως καθέννας από τους μαθητές Του.

Αυτό που έχει ο άνθρωπος και αξίζει, δεν είναι τόσο οι σωματικές και διανοητικές του ικανότητες, αλλά ότι μπορεί να γίνη κοινωνός της Αναστάσεως του Χριστού, ότι μπορεί να πεθάνη και να ζήση από σήμερα την αιώνια ζωή: «Ο φιλών την ψυχήν αυτού απολέσει αυτήν και ο μισών την ψυχήν αυτού εν τω κόσμω τούτω, εις ζωήν αιώνιον φυλάξει αυτήν» (Ιωάν. 12.25).

Ο μοναχός με το να δώση ολοκληρωτικά τον εαυτό του στο Θεό σώζει τη μίαν αλήθεια. Ζη και φανερώνει τη μια χαρά: «Ός αν απολέση, ούτος σώσει...».

Η ζωή του μοναχού είναι μια απώλεια και μια εύρεση.

Όρθόδοξος μοναχός δεν είναι απλώς ο «μυστικός». Δεν είναι αυτός που με μια ωρισμένη δίαιτα η τεχνική έφτασε σε υψηλό βαθμό αυτοκυριαρχίας και σε ασκητικά κατορθώματα. Αυτά μόνα τους είναι επιτεύγματα του παρόντος αιώνας, ασήμαντα και ανίκανα να νικήσουν το θάνατο για το μοναχό και τους αδελφούς του.,

Αληθινός Ορθόδοξος μοναχός είναι ο αναστημένος.

Δεν έχει σαν αποστολή να κάμη κάτι με τις σκέψεις του ή να διοργανώση κάτι με τις ικανότητές του, αλλά να δώση με τη ζωή του τη μαρτυρία ότι ο θάνατος νικήθηκε. Και αυτό γίνεται με το να θάπτεται ο ίδιος σαν το σπόρο μέσα στη γη.

Γι' αυτό, όπως αναφέρεται στο Γεροντικό, όταν κάποτε ένας νέος μοναχός ανέφερε στο Γέροντα: Βλέπω ότι ο νους μου διαρκώς βρίσκεται στο Θεό, εκείνος του λέει: Δεν είναι μεγάλο πράγμα το να βρίσκεται ο νους σου στο Θεό, αυτό που έχει σημασία είναι το να θεωρής εαυτόν υπό κάτω πάσης της κτίσεως.

Έτσι τον μεταφέρει σ' ένα άλλο χώρο. Από τη μερική απασχόληση, που μπορεί να είναι οι σκέψεις μας για το Θεό, τον καλεί στην ολοκληρωτική προσφορά, στην ταπείνωση, που είναι ένας αληθινός θάνατος και ταυτόχρονα η ανάσταση σε μια νέα ζωή, σεμνή και παντοδύναμη.

Στο πανεπιστήμιο της Ερήμου -όπως ονομάσθηκε ο μοναχισμός από τους Πατέρες- οι ασκητές δεν «μανθάνουν», άλλα πάσχουν τα θεία. Δεν κουράζουν το νου τους ή το σώμα τους, αλλά θυσιάζουν τον εαυτό τους ολόκληρο. «Ει μη το όλον κατέστρεψα, ουκ αν ηδυνήθην εμαυτόν οικοδομήσαι».

Αληθινός μοναχός είναι ο εκ νεκρών αναστάς, μια εικόνα του αναστημένου Χριστού. Και φανερώνει ότι πνευματικό, δεν είναι το μη υλικό, ούτε σαρκικό είναι το σωματικό. Πνευματικό είναι κάθε τι (υλικό και άυλο) που έχει καθαγιαστή από το μυστήριο του Σταυρού και της Αναστάσεως, κάθε τι το μεταμορφωμένο από

την άκτιστη Θεία ενέργεια.

Έτσι αποκαλύπτει την πνευματική αποστολή του κτιστού και σωματικού. Και ταυτόχρονα φανερώνει την απτή ύπαρξη του άυλου και ακτίστου.

Μοναχός είναι ο παντρεμένος με το μυστήριο της ιερουργίας της σωτηρίας των πάντων μέσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Μ' ένα ιδιαίτερο τρόπο ασχολείται με όλα και με τίποτα. Είναι «ο πάντων χωρισθείς και πάσι συνηρμοσμένος». Η έννοια της ειδικεύσεως του είναι ξένη εκ φύσεως. Δεν είναι ειδικευμένος με κάτι, ούτε τον αφήνει αδιάφορο ένα άλλο. Όλα τον ενδιαφέρουν.

Αυτό που έχει σημασία και τον φωτίζει -του αποκαλύπτει αυτό που τον ενδιαφέρει- είναι το πως τοποθετείται, ενσωματώνεται, διακοσμείται (το τι θέση παίρνει) το κάθε τι μέσα στο μεταμορφωμένο σύμπαν, μέσα στη Θεία Λειτουργία της σωτηρίας των πάντων.

Η αποκάλυψη και η γνώση αυτή της συνεκτικής των όλων αρχής τον ενδιαφέρει. Αυτή ενδιαφέρει το κάθε τι. Γι' αυτό κάθε τι το μεταμορφωμένο -το μετέχον καθολικά στη Θεία ενέργεια που σώζει το παν- τον ενδιαφέρει εξ ίσου. Τον βοηθεί για να γνωρίσει τον εαυτό του και οποιοδήποτε θέμα του παρουσιαστεί.

Ένας μοναχός έγραφε:

«Δεν είναι η δουλειά μου να χτίζω σπίτια και να ασπρίζω.

Ούτε ακόμη είναι να διαβάζω και να γράφω.

Ποια είναι η αποστολή μου;

Είναι -αν είναι δυνατόν- να πεθάνω εν τω Θεώ. Τότε ζω και κινούμαι από άλλη Δύναμη.

Έτσι ελεύθερα μπορώ να τα κάνω όλα (και να σκάβω και να διοργανώνω και να διαβάζω και να γράφω), χωρίς να δένωμαι με τίποτα. Άπ⁵ όλα μπορώ να περάσω, οφείλω να περάσω κυνηγώντας. πάντα ήρεμα το ένα και μοναδικό. Όλα, όλους τους «μετεωρισμούς» να αφήσω ελεύθερα δι' εμού να διέλθουν περιμένοντας το ένα που καταξιώνει τα πάντα.

Όταν χτίζης για να χτίζης, φτιάχνεις τον τάφο σου.

Όταν γράφης για να γράφης, πλέκεις τα σάβανά σου.

Όταν ζης, αναπνέεις ζητώντας το έλεος του Θεού, τότε γύρω σου υφαίνεται καταστολή αφθαρσίας και μέσα σου αναδύεται γλυκασμός ουράνιας παρακλήσεως. Το αν χτίζης η αν γράφης, είναι πολύ δευτερεύον».

Ο μοναχός δεν έχει σαν σκοπό της ζωής του να πετύχει μια ατομική αυτοσυγκέντρωση η πρόοδο, αλλά να διακονήσει στο μυστήριο της σωτηρίας με το να μη ζη για τον εαυτό του αλλά για τον υπέρ ημών αποθανόντα και Ανασπώντα. Και για όλους τους αδελφούς του.

Αυτό επιτυγχάνεται, γιατί ο μοναχός ζη όχι όπως αυτός θέλει αλλά όπως η Έκκλησία υπαγορεύει.

Η μοναχική κουρά, η είσοδος στη μοναχική ζωή, γίνεται μέσα στη Θεία Λειτουργία.

Ο υποψήφιος μοναχός εγκαταλείπει τον εαυτό του μπροστά στο Άγιο Θυσιαστήριο. Και γίνεται δεκτός από μια άγια Συνοδεία, που είναι άγια γιατί έχει εναποθέσει στο άγιο τούτο Θυσιαστήριο όλη της τη ζωή, τα σχέδια και την ελπίδα.

Όπως δεν είναι η αρετή του ιερέως που μεταβάλλει τον άρτο και τον οίνο σε Σώμα και Αίμα Χριστού, αλλά η χάρη της ιεροσύνης που είναι ενδεδυμένος, έτσι και μέσα στη μοναχική ζωή και αγωγή δεν είναι η ικανότητα η ο χαρακτήρας του ηγουμένου η των αδελφών που βασικά ενεργεί, αλλά το Πνεύμα της Παραδόσεως που κατευθύνει.

Μέσα απ' όλους τους Πατέρες υπάρχει μια γραμμή. Όλοι οδηγούν στον ίδιο χώρο της ελευθερίας του Πνεύματος. Καθένας μιλά με τον τρόπο του. Έκφράζει την εμπειρία του. Τονίζει αυτό που ένοιωσε. Και από όλο αυτό το πνευματοκίνητο πλήθος, που σε άλλους τόπους και άλλους αιώνες έζησε, συναπαρτίζεται μία παναρμόνια φωνή απλότητας, που ψάλλει τον ένα ύμνο γύρω από το θρόνο του Αρνίου. Που τον ψάλλει τώρα και πάντα. Έδώ και παντού. Που τον ψάλλει μέσα στο λειτουργικά χώρο της ζωής, τον ελεύθερο από τα φράγματα των μικρών επιδιώξεων και συμβατικοτήτων.

Έτσι η ίδια υπέρχρονη και πανάγαθη δύναμη που εκ του μη όντος συνέστησε τα πάντα, αυτή καθαγιάζει τα τίμια δώρα επί της Αγίας Τραπέζης, συγκροτεί των αγίων Πατέρων το χορό, καθαγιάζει τον προσφερόμενο μοναχό, παίρνει στα χέρια της και αναλαμβάνει την όλη συγκρότηση και ζωή της κάθε μοναχικής κοινότητας.

Η ζωή μας ολόκληρη γυρίζει γύρω από το Θεό. Ο χρόνος μας, η απασχόληση μας είναι αυτός. Η σωματική μας αντοχή και η πρωτόνοια προσφέρεται σ' αυτόν. Η ακολουθία, η μελέτη, η προσευχή, αποτελεί το νόημα του αγώνα και τον πόλο γύρω από τον οποίο γυρίζομε. Η Θεία Λειτουργία αποτελεί την καρδιά του οργανισμού μας και συνθέτει την προσωπική μας ζωή και την αδελφική μας κοινότητα.

Αρχιτεκτονικά το μοναστήρι είναι πλασμένο να εξυπηρετή τη Θεία Λειτουργία: Είναι μια αρχιτεκτονικά ψαλλόμενη, θα μπορούσαμε να πούμε, Θεία Λειτουργία.

Γύρω από την εκκλησία σαν Χερουβίμ και Σεραφείμ απλώνονται καμάρες, κελλιά, τράπεζα, βιβλιοθήκη: ο χώρος που ιεραουργείται η Θεία Λειτουργία του εικοσιτετραώρου.

Κάθε πράγμα είναι στη θέση του λειτουργικά ιεραρχημένο. Γι' αυτό ζώντας μέσα στο πρόγραμμα της Μονής, βαδίζοντας στους διαδρόμους της, νοιώθεις πως γυρίζεις συνέχεια γύρω από το ((εν, ούτινος έστι χρεία». Γυρίζεις με τις σκέψεις, με τον κόπο, τον πόνο, τη χαρά, με το σώμα και την ψυχή σου, μέσα στη Θεία Λειτουργία της ζωής του Μοναστηρίου, που προσφέρεται υπέρ της οικουμένης.

Τούτη η ζωή και το οικοδόμημα θαρρείς και είναι μια ζωντανή εικόνα της

Αναστάσεώς του Χριστού. Όπως στην Ανάσταση ο Χριστός συνέθλασε τις πύλες του θανάτου και τράβηξε γαλήνια και σωτήρια προς το φως τους πρωτοπλάστους, και όλες τις σειρές των πεπεδημένων. Παρόμοια τραβά η Θεία Λειτουργία όλη μας τη ζωή προς την άνω βασιλεία, και ο ναός σχηματικά όλη τη Μονή στο φως, στη γαλήνη του αγιασμού.

[Συνεχίζεται]